

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักแผนงานและสารสนเทศ โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๒๙๒ ต่อ ๕๖๗๓

ที่ ทส. ๑๖๐๖.๔๒/ ๑๒๔๔๒ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง รายงานการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Low Carbon Development Opportunities created by Forestry Carbon Project ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา

- เรียน รองอธิบดีกรมป่าไม้ทุกท่าน
- ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน
- ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
- ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓
- ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา
- ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

กรมป่าไม้ ขอส่งสำเนารายงานการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Low Carbon Development Opportunities created by Forestry Carbon Project ระหว่างวันที่ ๑๕-๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ (รวมวันเดินทาง) ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา ของนางสาวภิญญารัตน์ ชยาภรณ์ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๔ (ตาก) มาเพื่อทราบและพิจารณาใช้เป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยสามารถดาวน์โหลดสำเนารายงานฯ ได้ทางเว็บไซต์ <https://bit.ly/2WEjECR> หรือ QR Code ด้านล่างนี้

(นายอรรถพล เจริญชันษา)

อธิบดีกรมป่าไม้

<https://bit.ly/2WEjECR>

เขียน ผอ. สคป. ๓๑ (ส.ญ.)

- ๒๓๐๖/๒๕๖๒

- กรณีสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับเรื่อง รายงานกรณี
อุปสรรคของปฏิสัมพันธ์ Low Carbon Development
Opportunities created by Forestry Carbon

Project ณ. ราชอาณาจักรกัมพูชา

- ๒๓๐๖/๒๕๖๒ ส่วนทุกส่วน/ส่วนป่าไม้
ทุกด้าน เพื่อทราบและพิจารณาใช้ข้อมูลประกอบการ
ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป.

๒๗/๐๖/๖๒

(นางสุภาพร เกลิมวงศ์)

เจ้าหน้าที่เครื่องคอมพิวเตอร์

๒๗/๐๖/๖๒

(นางพิศมัย ทองสง่า)

เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน

๒๗/๐๖/๖๒
(นางจตุพร พัดชู)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการ

- ทพ

- สิบเอกทองหล่อ ทพ พรหม

Lie. ไร่ห.

๒๗/๐๖/๖๒

(นายจรงค์ พงษ์รัตนสินธุ์)

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (สุราษฎร์ธานี)

รายงานการไปราชการ ประชุม/สัมมนา ศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย ดูงาน ณ ต่างประเทศ
และการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อ/นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาววิญญารัตน์ ชยาภรณ์
(ภาษาอังกฤษ) MISS PINYARAT CHAYAPORN

๑.๒ ชื่อเรื่อง/หลักสูตร การสร้างโอกาสการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำด้วยโครงการคาร์บอนจากภาค
ป่าไม้ (Low Carbon Development Opportunities created by Forestry Carbon Project)

สาขาหลัก -

สาขาย่อย -

สาขาที่เกี่ยวข้อง -

เพื่อ ประชุม/สัมมนา ศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย
 ดูงาน ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

แหล่งผู้ให้ทุน รัฐบาลญี่ปุ่น กองทุน Japan-ASEAN Integration Fund (JAIF)

ประเทศที่ไป ราชอาณาจักรกัมพูชา

ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ประชุม/สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย และไปปฏิบัติงานใน
องค์การระหว่างประเทศ

๒.๑ วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างขีดความสามารถในการประเมินโอกาสด้านการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำที่เกิดจากการ
ดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ REDD+ โดยรับฟังตัวอย่างการดำเนินงานจากหลายพื้นที่ของประเทศสมาชิกอาเซียน
ซึ่งแต่ก่อนการดำเนินโครงการ REDD+ จะเน้นเรื่องการลาดตระเวนเป็นหลัก แต่การอบรมครั้งนี้จะเน้นนำเสนอ
กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นไปได้ เพื่อลดแรงผลักดันและตัวการที่ทำให้เกิดแรงผลักดันในการทำลายป่าและความเสื่อมโทรม
ของป่า ทั้งในพื้นที่โครงการและพื้นที่โดยรอบ

๒.๒ เนื้อหาการศึกษาดูงาน (โดยย่อ)

การฝึกอบรมฯ แบ่งเป็นสองช่วง ได้แก่

ช่วงที่ ๑ รับฟังการบรรยายภาคทฤษฎีเรื่องความเข้าใจเรื่องคาร์บอน โดย อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
และผู้แทนจากประเทศต่างๆ ในประเทศอาเซียน (ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ และวันที่ ๒๓ มีนาคม
๒๕๖๒) ประกอบด้วย ๘ หัวข้อหลัก ได้แก่

๑. ทบทวนเรื่องข้อตกลงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) เป็นความตกลงตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) เพื่อกำหนดมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตั้งแต่ปี ๒๐๒๐
ซึ่งนอกจากจะเน้นลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกแล้ว ยังรวมถึงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศและกลไกทางการเงินซึ่งภายใต้ข้อตกลงปารีสนี้เองสามารถสร้างโอกาสหลายๆอย่างในด้านการพัฒนา

แบบคาร์บอนต่ำให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประชาชนกว่า ๖๕ ล้านคนยังขาดแคลนไฟฟ้า ในขณะที่ ๒๕๐ ล้านคนยังคงใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม ซึ่งภายใต้ข้อตกลงปารีสนี้จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

๒. ความก้าวหน้าการพัฒนาของโครงการ REDD⁺

ประเทศฟิลิปปินส์ริเริ่มโครงการนำร่อง REDD⁺ ตั้งแต่ปี ๒๐๑๐ หลังจากผ่านไป ๙ ปี การดำเนินโครงการ REDD⁺ ของประเทศยังคงอยู่ในระยะเตรียมความพร้อม ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์ยินดีที่จะปฏิบัติตามกรอบปฏิบัติของ REDD⁺ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า REDD⁺ เป็นโครงการที่มีศักยภาพช่วยเสริมสร้างการป้องกันป่า อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและพัฒนาวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงการได้รับทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และนโยบายจากรัฐบาลที่เป็นรูปธรรมจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของโครงการ REDD⁺

ประเทศเวียดนามได้จัดส่งเส้นฐานอ้างอิงการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของป่า (Reference emission level หรือ Forest reference level: FREL/FRL) และพัฒนาแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (Action Plan/National Strategy) และพัฒนาระบบข้อมูลด้านการป้องกันผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Safeguards Information System: SIS) เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่ระบบติดตามพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ (National Forest Monitoring Systems: NFMS) และ ระบบการวัด รายงานและตรวจสอบความถูกต้อง (Measurement, Reporting and Verification (MRV) System) กำลังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุง จะเห็นได้ว่าประเทศเวียดนามมีความมุ่งมั่นอย่างมากต่อการดำเนินการด้าน REDD⁺ และมีความก้าวหน้าอย่างมากในการเตรียมการสำหรับการดำเนินงาน REDD⁺ ทั้งทางด้านเทคนิค สถาบัน และการเงิน อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนของโครงการ REDD⁺ ยังคงเป็นคำถาม และการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและการประสานงานจากหน่วยงานหลากหลายสาขา ก็เป็นความท้าทายของการดำเนินงาน REDD⁺ เช่นกัน

ประเทศเมียนมาได้พัฒนาแผนเตรียมความพร้อมเรื่อง REDD⁺ ในปี ๒๐๑๓ ได้จัดส่ง FREL แล้วในปี ๒๐๑๔ สำหรับ Action Plan/National Strategy ได้ร่างขึ้นในปี ๒๐๑๔ ซึ่งอยู่ระหว่างการหารือและตกลงร่วมกันภายในประเทศ ส่วน SIS และ NFMS อยู่ระหว่างการพัฒนา อย่างไรก็ตามประเทศเมียนมายังต้องมีการวิเคราะห์ช่องว่างและพัฒนาขีดความสามารถเพิ่มเติม

๓. โครงการคาร์บอนป่าไม้โดยตัวแทนจากประเทศต่างๆ รวม ๖ โครงการ ได้แก่ การอนุรักษ์ป่าชายเลนจากการชดเชยการปล่อยคาร์บอนจากโรงงานผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย, การประเมินการกักเก็บคาร์บอนจากสวนป่าสักในประเทศไทย เพื่อแรงจูงใจด้านตลาดคาร์บอน, การเปลี่ยนแปลงการกักเก็บคาร์บอนในป่าพรุ ประเทศอินโดนีเซีย, การประเมินการกักเก็บคาร์บอนในป่าชายเลน ประเทศอินโดนีเซีย, การคำนวณบัญชีการกักเก็บคาร์บอนจากภาคป่าไม้และภาคการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ประเทศสิงคโปร์

๔. REDD⁺ และการจัดการแบบสอดแทรก แบ่งเป็น ๖ หัวข้อย่อยได้แก่

๔.๑ REDD⁺ สามารถถูกรวมไว้ในแนวทางสำหรับการจัดการด้านการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้อย่างไร กล่าวถึงแผนดำเนินการและกิจกรรมต่างๆที่ดำเนินการในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น การทำแนวกันไฟ การควบคุมโรคและแมลงต่างถิ่น การปลูกฟื้นฟูป่า การฟื้นฟูระบบนิเวศ การจัดการน้ำเพื่อระบบนิเวศ การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์หายาก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนเข้าหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ REDD⁺ ในแง่การปรับตัว (Adaptation) อย่างไรก็ตามการจะได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการ REDD จะต้องจัดทำข้อมูล

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินความเสี่ยงของพื้นที่ตามเขตภูมินิเวศ การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามเขตภูมินิเวศ

๔.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนเพื่อลดการปลดปล่อยคาร์บอนในประเทศกัมพูชา กล่าวถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการลดการปลดปล่อยคาร์บอน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปดำเนินการให้ความรู้และสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่ การใช้ไม้ไผ่อย่างยั่งยืนโดยมีแผนการจัดการ การเก็บน้ำฝั๋งป่าอย่างยั่งยืนโดยมีการปลูกไม้ป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่และอาหารให้แก่ผึ้ง รักษาระบบนิเวศของผึ้งที่มีให้คงอยู่ การปลูกต้นพริกไทยเพื่อใช้เป็นไม้เสาแบบมีชีวิต การจัดการต้นไม้ที่ให้ผลผลิตยางไม้ (Resin) โดยมองหาช่องทางการตลาดและควบคุมคุณภาพยางไม้

๔.๓ อุปสรรคของเจ้าของที่ดินป่าไม้และผู้ถือครองรายย่อยในประเทศกัมพูชา กรณีศึกษาป่าชุมชน เช่น ชาวบ้านส่วนมากไม่ต้องการปลูกสวนป่าในที่ดินของตนเองเนื่องจากใช้ระยะเวลาานกว่าจะได้ผลตอบแทน และมีกฎระเบียบข้อบังคับหลายอย่างที่เป็นอุปสรรค เช่น การขายไม้ไม่สามารถขายให้ชุมชนอื่นๆได้ การตั้งโรงเรือนไม้ไม่สามารถตั้งในพื้นที่รัศมี ๕ กิโลเมตร จากแนวเขตป่า ทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับความสะดวก เป็นต้น ซึ่งหลักสำคัญที่ทำให้การจัดการป่าชุมชนเกิดความยั่งยืน คือ การอนุญาตให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัดการป่าซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชนเอง ดังนั้น รัฐจะต้องทบทวนกฎหมายข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคเหล่านี้ เพื่อให้การจัดการป่าชุมชนเกิดประสบความสำเร็จและยั่งยืน

๔.๔ การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้แบบผสมผสานในประเทศกัมพูชา กรณีศึกษาพื้นที่ป่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า Chep เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปดำเนินการจัดการแบบสอดแทรกวิถีชีวิต ได้แก่ สร้างความตระหนักและพัฒนาวิถีชีวิต โดยจัดตั้งโรงเก็บข้าวและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ แจกจ่ายเมล็ดไม้ผลและไม้เศรษฐกิจ ติดตั้งแผงโซล่าเซลล์ (Solar Cell) และจัดตั้งโรงเรียนปฐมวัยให้ความรู้ด้านการปลูกผักและพืชไร่ เป็นต้น จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่าชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยที่เก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่าลดลงซึ่งเท่ากับว่าผลผลิตจากป่าจะไม่ถูกเก็บเกี่ยวมากเกินไปจนเกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้น การจัดการความหลากหลายชีวภาพป่าไม้ ต้องเน้นให้ชาวบ้านทำเกษตรแบบผสมผสานซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ยั่งยืน โดยมีรัฐเข้าไปถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานตามความเหมาะสม

๔.๕ การดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น สถาบันการศึกษา/NGOs และชุมชน ในการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง กรณีศึกษาจังหวัด Quirino ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งทั้งสามภาคส่วนได้จัดทำข้อตกลงร่วมกัน กิจกรรมหลักที่หน่วยงานท้องถิ่น สถาบันการศึกษา/NGOs เข้าไปให้ความรู้และสนับสนุนชุมชน ได้แก่ วิธีการเผาถ่าน การลดใช้ยาฆ่าแมลงและยาฆ่าวัชพืช การทำไร่หมุนเวียน สสำรวจแม่ไม้สำหรับเป็นแหล่งเมล็ดเพื่อโครงการปลูกฟื้นฟูป่าในอนาคต จัดตั้งทีมลาดตระเวน ฯลฯ นอกจากนี้ โครงการยังเน้นการจัดการลุ่มน้ำในชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เช่น ลดกิจกรรมในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำ การสำรวจและจัดทำแผนที่ลุ่มน้ำของหมู่บ้าน เป็นต้น

๔.๖ การจ่ายค่าตอบแทนบริการระบบนิเวศ (Payment for Forest Ecosystem Services: PFES) ในประเทศเวียดนาม ประเทศเวียดนามเริ่มมีแนวคิดด้าน PFES มาตั้งแต่ปี ๒๐๐๗ และได้เริ่มโครงการนำร่องในปี ๒๐๐๘ - ๒๐๑๐ จากนั้นได้มีการพัฒนาด้วยกฎหมายต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับ PFES มาอย่างต่อเนื่อง มีคณะกรรมการบริหารจัดการ มีกองทุนจากระดับชาติและระดับจังหวัดด้วย สำหรับกลไกการจ่ายค่าตอบแทน PFES ในประเทศเวียดนามนั้น แบ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์ กล่าวถึง ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศป่าไม้

ได้แก่ โรงผลิตไฟฟ้า บริษัทผลิตน้ำดื่ม หน่วยงานท่องเที่ยว บริษัททัวร์ โรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำเป็นฐานการผลิต และบริษัทเกี่ยวกับการประมง เป็นต้น และผู้ให้บริการเชิงนิเวศกล่าวถึง หน่วยงาน คริวเรือน หรือชุมชนที่มีส่วนช่วยดูแล ปกป้องพื้นที่ป่าไม้ ในปี ๒๐๑๕ มีหน่วยงานที่ร่วมลงนามจำนวน ๔๑๐ หน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตไฟฟ้า และบริษัทน้ำดื่ม ซึ่งมีการซื้อบริการฯ แล้วมูลค่ามากกว่า ๒๓๑.๘ ล้าน USD คิดเป็น ๔๕.๕ - ๕๙ ล้าน USD/ ปี ซึ่งสามารถลดงบประมาณด้านการป้องกันป่าของประเทศ ประมาณ ๒๒% - ๒๕% ดังนั้น PFES สำหรับประเทศเวียดนาม สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้ประเทศด้านการป้องกันรักษาป่า แต่สำหรับชาวบ้านรายได้ที่เกิดจาก PFES ยังไม่มีความชัดเจน

๕. REDD+ และและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๕.๑ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน Kampong Phluk จังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา ซึ่งในอดีตมีการบริหารงานภายใต้บริษัทเอกชน แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาบริหารโดยชุมชนเอง ซึ่งผู้วิจัยต้องการประเมินว่าการบริหารงานรูปแบบใด เหมาะสมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่า จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่บริหารงานโดยชุมชน มีประสิทธิภาพมากกว่าโดยเอกชนในทุกด้าน เช่น รายได้ต่อครัวเรือน การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๒ นโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศกัมพูชา ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการปฏิบัติงานขององค์กร APSARA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและจัดการพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์เมืองพระนคร ซึ่งพบว่ามีนโยบายรูปแบบต่างๆ โดยสมัครใจจะมีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพสำหรับการดำเนินการในบริบทของประเทศ เพราะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

๕.๓ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ Virachey ประเทศกัมพูชา ฯลฯ เป็นอุทยานที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกับสามประเทศ คือ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พบสัตว์ป่าที่หายาก ได้แก่ ลิ่น เสือดาว กวางป่า และมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม ดังนั้นนอกจากอุทยานดังกล่าวจะเป็นพื้นที่อนุรักษ์แล้ว ยังมีศักยภาพที่เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งหากได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการ REDD+ จะทำให้สามารถพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชนได้อีกด้วย

๖. REDD+ และพลังงานทดแทน

นำเสนอการนำเอาขยะอินทรีย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากขยะอินทรีย์สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและยังนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยการนำมาทำก๊าซชีวภาพ ดังนั้น เพื่อการพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน รัฐบาลควรจัดตั้งโครงการฟาร์มสีเขียวยและจัดตั้งสหกรณ์ชาวนากลุ่มย่อย เพื่อให้ทำเกษตรโดยใช้พลังงานทดแทนแบบครบวงจร เช่น ทำเกษตรผสมผสาน นำเศษอินทรีย์ มูลสัตว์ต่างๆ มาผลิตก๊าซชีวภาพ ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ และโรงไฟฟ้าขนาดเล็กที่ใช้กำลังน้ำในการผลิตเพื่อใช้ในชุมชน การดำเนินงานดังกล่าวสามารถจัดความยากจนและเป็นวิถีที่ยั่งยืนสำหรับชุมชน เนื่องจากไม่ต้องพึ่งพาพลังงานถ่านหินและทรัพยากรป่าไม้ ทำให้เป็นโครงการที่สะอาดและสามารถลดการปลดปล่อยคาร์บอนได้ภายใต้โครงการ REDD+ และยังสามารถนำไปการบรรลุสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วย

๗. REDD+ และเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture)

๗.๑ การลดก๊าซเรือนกระจก โดยการทำเกษตรอัจฉริยะที่มีความยืดหยุ่นและปรับวิธีการให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงซึ่งแตกต่างจากวิถีเดิมๆ เช่น การวางแผนการปลูกพืชตามฤดูกาล ปลูกพืชที่เข้ากับสภาพพื้นที่และเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ ปลูกพืชผสมผสาน จัดทำระบบน้ำในพื้นที่ปลูก ลดใช้สารเคมีในทุกขั้นตอน ปรับปรุงพันธุ์สัตว์/อาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทน เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาาระบบเตือนภัยธรรมชาติต่างๆ ให้มีความทันต่อเหตุการณ์เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

๗.๒ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการทำเกษตรอัจฉริยะ กรณีตัวอย่าง แผนการปลูกต้นไม้ ๑ พันล้านต้นต่อปี โดยใช้โดรนหรืออากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) ของบริษัท BioCarbon Engineering ซึ่งจะสามารถประหยัดต้นทุน ๑๕% ของวิธีการในปัจจุบัน

๘. ระบบติดตามกิจกรรมโครงการ REDD+

นำเสนอการประเมินคาร์บอนและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยใช้การสำรวจข้อมูลระยะไกล (Remote Sensing) ได้แก่ การใช้ Google Earth Engine เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าและการประเมินปริมาณคาร์บอน การใช้ Google Earth Engine เพื่อจำแนกพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอัจฉริยะ การประเมินคาร์บอนโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียม ALOS ระบบ PALSAR

๙. REDD+ และการเงินสีเขียว

๙.๑ การลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบและการเงินสีเขียว นำเสนอแนวคิดเรื่องการลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบ (Impact Investment) การลงทุนเพื่อเน้นผลตอบแทนทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่หลายประเทศรับเอาข้อตกลงปารีสและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาใช้เพื่อรับมือกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ภายใต้ข้อตกลงปารีสทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วต้องให้ทุนแก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อชดเชยการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของตนเองในขณะที่ข้อตกลงทั่วโลกเรื่อง SDGs ก็ได้สร้างเงื่อนไขให้ภาคเอกชนเข้าร่วมโครงการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำในประเทศกำลังพัฒนา ฯลฯ ซึ่งจำนวนเงินมหาศาลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ขจัดความยากจน และยังทำให้ผู้ลงทุนได้รับประโยชน์ในระยะยาวอีกด้วย

๙.๒ การพัฒนาโครงการ REDD+ และการเงินคาร์บอน นำเสนอแนวคิดการสร้างคาร์บอนเครดิตจากภาคเกษตร ป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Agriculture, Forestry and Other Land Use: AFOLU) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียที่ซึ่งการเงินคาร์บอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนโครงการ REDD+ อย่างไรก็ตามการที่จะสามารถเข้าถึงเงินทุนจากผู้สนับสนุนได้จะต้องเข้าใจลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเภทโครงการที่สามารถขอรับการสนับสนุนภายใต้ AFOLU ได้ มี ๖ ประเภท ได้แก่ การปลูกป่าและการฟื้นฟูป่า การจัดการพื้นที่เกษตร การปรับปรุงด้านการจัดการป่าไม้ REDD+ การหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่ดินทุ่งหญ้าและไม้พุ่ม การฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำและการอนุรักษ์

ช่วงที่ ๒ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒)

- ศึกษาดูงานป่าชุมชนโดยรอบพื้นที่ นครวัด จังหวัดเสียมราฐ
- ศึกษาดูงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ณ ชุมชน Changkran Roy อำเภอวาริน จังหวัดเสียมราฐ จัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๖๐ โดยองค์กร NTFP-EP (Non-Timber Forest Products - Exchange Programme) มีแหล่งนันทนาการและกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ เทียน้ำตก ดูนก ส่องสัตว์ป่า

ปิ่นจักรยานชมวิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ นอกจากนี้ชุมชนยังมีบริการโฮมสเตย์และกางเต็นท์ พักแรมในป่า พร้อมบริการอาหารป่า และมีคชทูตก็นำเที่ยวป่าชุมชนโดยรอบ

- ศึกษาดูงานป่าชุมชน Bos Thom จังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา ป่าชุมชนจัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๔๐ มีพื้นที่ ๔๔๕ เฮกตาร์ ๕๐ ครัวเรือน วิถีชีวิตชาวบ้านคือ ทำน่าน้ำฝนและปลูกผัก เก็บหาของป่า รัฐบาลอนุญาตให้ชาวบ้านสามารถเข้าไปเก็บหาของป่าและสามารถตัดไม้ขนาดเล็กเพื่อสร้างบ้านได้ครัวเรือนละ ๑ หลัง สำหรับการป้องกันรักษาป่า จะมีการจัดทีมหมุนเวียนกันเข้าไปลาดตระเวน อย่างไรก็ตามป่าชุมชนยังขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งเนื่องจากไม่มีระบบชลประทานรองรับในพื้นที่

๒.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

ต่อตนเอง

ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ จากหลากหลายประเทศสมาชิกอาเซียน ในการดำเนินการต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้ข้อตกลงปารีส และยังได้รับความรู้เรื่องการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ REDD+ ที่หลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน การใช้พลังงานทดแทน ซึ่งวิกฤติทางสภาพภูมิอากาศนี้จะไม่บรรลุลดถ้าหากทุกประเทศไม่ร่วมมือกัน โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วควรรับผิดชอบต่อปัญหานี้เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมาอย่างยาวนานและมหาศาล ช่วงเวลานี้เองที่เป็นโอกาสของประเทศกำลังพัฒนาที่จะได้รับเงินทุนเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งดูดซับก๊าซ CO₂ ที่ใหญ่และดีที่สุดให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

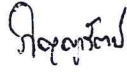
ต่อหน่วยงาน

กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่งในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยเป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นทั้งแหล่งดูดซับก๊าซ CO₂ (Carbon sink) และแหล่งปลดปล่อยก๊าซ CO₂ (Carbon source) นั้นทำให้กรมป่าไม้มีศักยภาพในการสร้างคาร์บอนเครดิตเพื่อดึงดูดหน่วยงานเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ต้องการซื้อคาร์บอนเครดิตเพื่อบรรลุเป้าหมายการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทตนเอง ซึ่งเงินทุนนี้เองสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศได้ เช่น การป้องกันและบำรุงรักษาป่า การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชน อย่างไรก็ตาม การสร้างคาร์บอนเครดิตสู่ตลาดคาร์บอนนั้นจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานเพื่อความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ซื้อเครดิต ขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อนนี้เองที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนั้น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างมากและสามารถไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคต เนื่องจากเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงนโยบายและข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลภายใต้ข้อตกลงปารีสและเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ (Intended Nationally Determined Contributions: INDC) ในอนาคต

ส่วนที่ ๓ ปัญหา/อุปสรรค

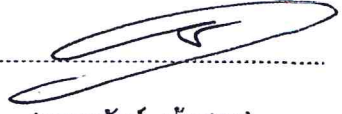
ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการอบรมดังกล่าวมีประโยชน์ต่อกรมป่าไม้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อเป็นการแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับ จึงเห็นควรแจ้งเวียนสรุปรายงานผลการฝึกอบรมฯ ให้หน่วยงานภายใต้กรมป่าไม้เพื่อทราบและพิจารณาใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ ผู้รายงาน
(นางสาวกัญญารัตน์ ชยาภรณ์)
นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

ส่วนที่ ๕ ความคิดเห็นผู้บังคับบัญชา

.....
.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ)
(นายสุทัศน์ เลี้ยวสกุล)
(.....
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนงานวิจัย
ตำแหน่ง.....